

Joan Fontcuberta, *fotògraf metafotògraf*

VÍCTOR-M. AMELA

IMA SANCHIS

LLUÍS AMIGUET

Tinc 58 anys. Vaig néixer a la clínica Santa Madrona de Barcelona i visc a la Roca. Sóc fotògraf. Casat, i tinc una filla i dos néts, Nadia i Aziz. Sóc àcrata. Sóc agnòstic. M'agraden els escacs. El meu estil de vida és dionisiac: tot és un regal! I com a tal en gaudeixo

“El fotògraf és el cec perfecte”

JOAN FONTCUBERTA

Què el va fer fotògraf?
Llegir còmics, veure fotos de la Segona Guerra Mundial en un llibre, entrar en aquell laboratori fotogràfic que un professor va muntar a l'escola. Veure emergir una imatge d'un paper en blanc era màgia...

Homenatge a aquell professor.
Era Francesc Garriga i Barata: acaba de guanyar el premi Carles Riba de poesia 2013!

D'aquí surt, vostè, fotògraf poètic...
En el context del postfranquisme dels anys setanta vaig entendre la fotografia com a eina conscient de rebel·lia.

Contra què?
Vaig veure que les imatges de la “realitat oficial” tapaven la “realitat viscuda”. I llavors ho vaig comprendre: la realitat no existeix!
No?

No: es crea. La realitat només existeix com a experiència i voluntat d'interpretació!

Què més va comprendre?
Que per això la càmera fotogràfica és un instrument autoritari: crea realitat!

I es va posar a crear-ne, també vostè?
La fotografia transmet sensació de certesa: la podia fer servir per revelar la impostura!

Per revelar que tot és mentida.
Per demostrar com menteix la càmera, ensenyar com la ficció fa comprensible la realitat.

La fotografia ens ha mentit sempre?
No pot ser de cap altra manera: neix amb la cultura tecnocientífica, és l'ortopèdia que certifica el model del que és real i veritable.

La pròtesi que ho classifica i fixa tot...
Les fitxes policials neixen amb la fotografia! És la cultura de la veritat, l'arxiu, la memòria, la fragmentació, la mirada...

Com seria tot, avui, sense fotografia?
Em costa imaginar-m'ho. Fins i tot Borges escriu com un fotògraf, llegiu *El Aleph*...

I això que ell era cec!
Ah, és que el fotògraf és el cec perfecte!

I com és, això?
Aconsegueix que et fixis en una cosa... a costa d'amagar-te totes les altres coses.

Ficció que crea realitat, altra vegada...
Fixi's en els àlbums familiars: són una ficció narrativa, un dipòsit de somriures... que enganya: on són les baralles i els mals moments? No els veus: volem explicar-nos... a costa de no explicar-nos del tot.

És impossible, una foto-document?
Afirmo que la fotografia només pot ser un

Premi Hasselblad

L'acaben de distingir amb el premi Internacional de Fotografia Hasselblad (el Nobel de la fotografia!) per la seva obra, una reflexió sobre la fotografia... mitjançant la fotografia.

Per això l'anomeno metafotògraf... És un artista: sap que les mentides construeixen veritat (no és pas res més, l'art!). És un filòsof: els seus assajos amb imatges despullen això que en diem realitat. Ho va dir Kapuscinski, far del periodisme: la més alta veritat és la veritat poètica. I ho deia Heròdot, pare de la història. Ara aprofundeixen en aquesta qüestió un cicle a la Filmoteca, *D'ara endavant. La imatge postfotogràfica*, i una exposició a l'Arts Santa Mònica, comissariada per Fontcuberta.

document de la seva pròpia ambigüitat.

Conclusió...
Una foto pot dir qualsevol cosa: significarà alguna cosa en funció de com es presenti i es vertebrarà en un context, un entorn...

No significa res per si mateixa, doncs?
Cada foto és una paraula d'alguna frase...

I el cas és que no fem àlbums familiars.
Sí que en fem de cada festa on anem: necessitem sempre inscriure'ns en una realitat!

Avui ens dutxem amb imatges: Instagram, xarxes socials...

Tanta gent fotografiant la fumata del Vaticà..., què feien? No un document, sinó una marca biogràfica: “Jo hi era”.

Així construïm la nostra biografia.
La foto ja no recull “moments decisius” (Bresson), sinó “moments indecisius”.

Que n'hi ha moltíssims.
Per això ens dediquem a escollir, a optar: a adoptar. Ja no creem: adoptem!

Però també podem crear, o no?
Crear és generar sentit. I el sentit el culmina qui mira la foto: el fotògraf proposa i el públic tanca el cicle creatiu. Per això tota obra és sempre dinàmica...

Pensava això, el primer fotògraf?
Nicéphore Niépce: dotze hores d'exposició per fotografiar unes teulades, el 1822...

I qui va ser el primer fotografiat?
Les exposicions eren molt lentes i les persones en moviment no sortien a la foto: el 1838, Daguerre va pagar un noi enllustrador i el seu client perquè no es moguessin del seu lloc al Boulevard du Temple, a París...

Només començar l... primera mentida!
Per això m'agrada especular sobre les fotografies del primer home a la Lluna...

I a quina conclusió arriba?
Com va fer Daguerre, segurament són fotos manipulades perquè quedessin més “reals”... i així eren més eficaces com a propaganda, en comptes d'un mer testimoni.

De totes les seves fotos, triï-me'n una.
Sempre l'última. O... la que no he fet mai.

Aquesta sí que és immortal...
La foto digital suposa pèrdua poètica perquè aboleix l'atzar: esborrem i repetim... fins que la foto encaixa en la nostra expectativa. La foto analògica estava exposada a l'accident, a l'error: a l'atzar, tan creatiu!

Quin serà el futur de la fotografia?
Ens agrada més fotografiar que no pas veure'n el resultat, i continuarem així... La nanotecnologia portarà l'ull a fer la foto, com ja han fabulat a la sèrie *Black mirror*... Som consumidors d'imatges, des d'Altamira!, i avui també productors...

Quin consell li donaria, a un fotògraf que ara comença amb la càmera?
El que diu Ansel Adams: “No fas una fotografia només amb la càmera, sinó amb les imatges que has vist, els llibres que has llegit, la música que has escoltat, les persones que has estimat”.

VÍCTOR-M. AMELA